

Bài 10

LÍ TƯỞNG SỐNG CỦA THANH NIÊN

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Học xong bài này, HS cần đạt được :

1. Về kiến thức

- Nêu được thế nào là lí tưởng sống.
- Giải thích được vì sao thanh niên cần sống có lí tưởng.
- Nêu được lí tưởng sống của thanh niên Việt Nam hiện nay.

2. Về kĩ năng

Xác định được lí tưởng sống cho bản thân.

3. Về thái độ

Có ý thức sống theo lí tưởng.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

– Trọng tâm của bài này là làm cho HS hiểu trong mỗi thời kì lịch sử, các thế hệ thanh niên đã có lí tưởng thể hiện trách nhiệm của thanh niên trước vận mệnh của dân tộc : Đối với các thế hệ cha anh, lí tưởng của họ là độc lập dân tộc, thống nhất Tổ quốc “không có gì quý hơn độc lập tự do”... Ngày nay “xây dựng nước Việt Nam độc lập, dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh” là lí tưởng của Đảng, mục đích của cách mạng Việt Nam và cũng là lí tưởng phấn đấu của thanh niên.

– Muốn thực hiện lí tưởng đó, ngày nay xã hội không chỉ đòi hỏi ở thanh niên lòng dũng cảm, tinh thần yêu nước, yêu dân mà họ còn phải có tri thức, có tài năng, óc sáng tạo... Vì vậy thanh niên học sinh phải không ngừng học tập và rèn luyện để nâng cao trình độ và trau dồi đạo đức.

2. Về phương pháp

Để thực hiện mục tiêu của bài là nâng cao nhận thức cho thanh niên, xác định đúng đắn lí tưởng sống của thanh niên trong giai đoạn hiện nay, khi tổ chức dạy bài này GV cần làm cho HS *thấy trách nhiệm trước lịch sử, thấy tự hào, hạnh phúc được sống trong giai đoạn đổi mới khi đất nước đang thực hiện CNH, HĐH, tạo ra được quyết tâm học tập rèn luyện cho thanh niên học sinh để chuẩn bị hành trang bước vào cuộc sống.* Vì vậy, GV cần sưu tầm những tấm gương của các thế hệ cha anh, của thế hệ thanh niên sáng tạo trong lao động, xây dựng đất nước ngày nay để cho HS tham khảo thêm.

– Khuyến khích HS sưu tầm và phân tích những tấm gương người tốt việc tốt hoặc chưa tốt trong xã hội, trong trường hiện nay.

– Giúp HS, tập thể lớp vạch ra kế hoạch học tập, rèn luyện để thực hiện lí tưởng sống phù hợp với điều kiện thực tế của HS.

– Ngoài việc giảng dạy trên lớp, GV có thể tổ chức tọa đàm, diễn đàn theo chủ đề “Lí tưởng của thanh niên ngày nay” và mời những người có cống hiến với đất nước, là những tấm gương sáng trong chiến đấu, lao động, học tập, nghiên cứu khoa học tham dự.

Tổ chức diễn đàn là hình thức tổ chức dạy học tốt nhất với bài này.

3. Về tài liệu và phương tiện

- SGK, SGV GDCD lớp 9 ;
- Thu thập, sưu tầm tư liệu để tổ chức một triển lãm nhỏ ở lớp (theo lớp, hoặc khối lớp) về những tấm gương của thanh niên qua các thời kì lịch sử từ Cách mạng tháng Tám đến nay ; nếu có điều kiện nên liên hệ với vô tuyến truyền hình (chương trình người đương thời) để có những băng hình về tấm gương lao động, học tập sáng tạo của thời kì đổi mới.
- Thông qua tư liệu sưu tầm được, gợi ý các nhóm HS giới thiệu và khái quát những đặc điểm lí tưởng của thanh niên qua các thời kì lịch sử và cụ thể hoá lí tưởng của thanh niên HS ngày nay.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

Phương án 1 : Tổ chức dạy học trên lớp sẽ có những hoạt động sau :

Tiết 1

Hoạt động 1 : *Giới thiệu bài.*

Giới thiệu bài nhằm nêu lên ý nghĩa của việc xác định lí tưởng sống của thanh niên. Có thể sử dụng phần Đặt vấn đề trong SGK, cũng có thể sử dụng tư liệu cụ thể về một nhân vật lịch sử gắn gũi với HS như Chủ tịch Hồ Chí Minh, Lý Tự Trọng, Nguyễn Văn Trỗi... qua những tấm gương tiêu biểu của lịch sử với những câu nói nổi tiếng thể hiện lí tưởng sống mà họ đã chọn và phấn đấu suốt đời cho lí tưởng đó. Chẳng hạn, Bác Hồ nói : “Cả cuộc đời tôi chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là nước nhà được độc lập, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”.

Vậy ngày nay lí tưởng của thanh niên là gì ?

Gợi ý để một số HS phát biểu ý kiến về lí tưởng của cá nhân.

Hoạt động 2 : *Giúp HS hiểu khái niệm lí tưởng, cơ sở để xác định lí tưởng và tính chất của lí tưởng thanh niên trong mỗi thời kì lịch sử.*

Để thực hiện mục tiêu trên, cần tổ chức cho HS thảo luận theo nhóm và trình bày trước lớp các câu hỏi sau :

– Hãy nêu ví dụ và phân tích lí tưởng của thanh niên Việt Nam qua các thời kì lịch sử : trước Cách mạng tháng Tám, trong cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mĩ và trong sự nghiệp đổi mới hiện nay.

– Lí tưởng sống của bạn hiện nay là gì ? Tại sao bạn xác định lí tưởng sống như vậy ?

– Bài tập 1 trong SGK.

Hoạt động 3 : *Phân tích ý nghĩa của việc xác định lí tưởng sống đúng đắn và tác hại của việc sống thiếu lí tưởng ở một số thanh niên.*

Tổ chức cho HS thảo luận các câu hỏi và tình huống sau đây theo nhóm nhỏ hoặc cả lớp :

– Nếu xác định đúng và phấn đấu suốt đời cho lí tưởng sống thì sẽ có lợi cho bản thân, cho xã hội như thế nào ? (Nêu một ví dụ chứng minh).

– Nếu sống thiếu lí tưởng hoặc xác định mục đích sống không đúng thì sẽ có hại gì ? (Nêu một ví dụ minh họa).

– Làm bài tập 2 trong SGK.

Hoạt động 4 : *Xác định những biện pháp để thực hiện lí tưởng sống.*

– GV tổ chức cho HS thảo luận : Mơ ước của em hiện nay là gì ? Để thực hiện mơ ước ấy em sẽ làm những gì ?

– Sau khi HS thảo luận, trao đổi, GV cần gợi ý để HS tự rút ra kết luận : luôn phải biết sống vì người khác, vì quyền lợi chung của mọi người, tránh lối sống ích kỉ, cần có ý chí, nghị lực, khiêm tốn, cầu thị, có quyết tâm, có kế hoạch và phương pháp để từng bước thực hiện mục đích đặt ra.

Tiết 2

Hoạt động 1 : *Trao đổi kế hoạch rèn luyện của cá nhân và đánh giá phong trào của lớp.*

GV gợi ý với tập thể lớp và Ban chấp hành chi đoàn thanh niên tổ chức toạ đàm về ưu, nhược điểm của phong trào học tập, rèn luyện của lớp. Gợi ý một số HS trao đổi kế hoạch rèn luyện, học tập của bản thân trước lớp.

Hoạt động 2 : Xây dựng kế hoạch hoạt động chung của lớp.

Xây dựng một kế hoạch (một chương trình hành động cụ thể) trong năm học ; gắn những hoạt động của lớp với phong trào chung của trường, của địa phương. Trong kế hoạch đó cần xác định những chỉ tiêu cụ thể về các mặt.

Hoạt động này có thể kết hợp với chương trình HĐGDNGLL tổ chức vào tiết sinh hoạt lớp cuối tuần.

GV giao nhiệm vụ cho HS chuẩn bị bài 11.

Phương án 2 : Tổ chức diễn đàn đối thoại theo lớp hoặc khối lớp.

Nếu tổ chức diễn đàn hoặc đối thoại với chủ đề “Lí tưởng của thanh niên trong thời kì CNH, HĐH” hoặc “Lí tưởng của thanh niên ngày nay” thì sử dụng cả hai tiết và cần có sự chuẩn bị chu đáo.

– GV phân công cho các tổ và cá nhân HS chuẩn bị trước về một số vấn đề cụ thể (dựa trên những câu hỏi ở phương án 1 và những bài tập trong SGK). Cần gợi ý cho HS chuẩn bị dàn ý trình bày, không cần phải viết như một bài phát biểu.

– Cần mời một số đại biểu tham gia đối thoại với HS, đại biểu mời dự có thể là các cán bộ Đảng và chính quyền, cán bộ Đoàn cấp trên, cán bộ khoa học, những người tiên tiến xuất sắc trên các lĩnh vực hoạt động xã hội, sản xuất, nghiên cứu khoa học, chiến đấu bảo vệ an ninh xã hội...

– Cần gợi ý cho HS nêu lên những câu hỏi trong quá trình đối thoại, trao đổi với diễn giả. Ngược lại, diễn giả (có thể là GV hoặc cán bộ ngoài trường) cũng cần đưa ra được những câu hỏi để HS trong lớp cùng tham gia trao đổi, toạ đàm.

– Cần chuẩn bị một số tiết mục văn nghệ, sưu tầm thêm thơ ca, những câu danh ngôn, châm ngôn nói về lẽ sống ; liên hệ với phong trào của Đoàn hiện nay như phong trào tình nguyện, phong trào lập nghiệp của tuổi trẻ ; liên hệ với nghị quyết của Đảng và Nhà nước, của Đoàn thanh niên....

– Sau diễn đàn nên có kế hoạch hành động chung của lớp và của chi đoàn (nếu tổ chức theo lớp) và kế hoạch hành động của cả khối lớp (nếu tổ chức theo khối lớp 9).